Uitspraak Geschillencommissie Financiële Dienstverlening nr. 2012-265
d.d. 19 september 2012
(mr. P.A. Offers, voorzitter, drs. W. Dullemond en mr. A.W.H. Vink, en
mr. S.N.W. Karreman, secretaris)

Samenvatting

Traditionele levensverzekering met winstdeling. Consument moet geacht worden de in de polis vervatte kosten te hebben aanvaard. Hij verkreeg tegen betaling van een premie een gegarandeerd recht op een minimumuitkering en de kans op een hogere uitkering. Niet is gebleken of aannemelijk geworden dat Aangeslotene de Ombudsman heeft misleid. Evenmin is gebleken of aannemelijk geworden dat wijzigingen in de vennootschapsstructuur of bedrijfswijzigingen bij Aangeslotene tot een andere methodiek van de winstbijschrijving hebben geleid. Voorts heeft een onafhankelijk actuaris op verzoek van de Ombudsman de polis van Consument doorgerekend, en heeft geconcludeerd dat geen sprake is van onregelmatigheden.

1. Procedure

De Commissie beslist met inachtneming van haar Reglement en op basis van de volgende stukken:
- de door partijen met de Ombudsman Financiële Dienstverlening gevoerde correspondentie;
- de brief van 23 augustus 2011 van Consument, ontvangen op 30 augustus 2011;
- het door Consument ingevulde en ondertekende vragenformulier met bijlagen;
- brieven van Consument van 1 en 16 december 2011 en 17 maart 2012, met bijlagen:
- het antwoord van Aangeslotene van 10 april 2012 met bijlagen;
- de repliek van Consument van 27 april 2012 met bijlagen;
- de dupliek van Aangeslotene van 15 mei 2012 met bijlagen;
- de brief van Consument van 28 augustus 2012;
- een notitie van Consument van 3 september 2012, een calculatie van Consument en de pleitnota van Aangeslotene, alle drie overgelegd tijdens de hierna te noemen zitting van 3 september 2012.

De Commissie heeft vastgesteld dat tussenkomst van de Ombudsman Financiële Dienstverlening niet tot oplossing van het geschil heeft geleid.

De Commissie heeft voorts vastgesteld dat beide partijen het advies als bindend zullen aanvaarden.

De Commissie heeft partijen opgeroepen voor een mondelinge behandeling te Den Haag op maandag 3 september 2012.

2. Feiten

De Commissie gaat uit van de volgende feiten:

2.1 Consument heeft bij een rechtsvoorganger van Aangeslotene een levensverzekering afgesloten met ingangsdatum 1 juni 1977. Waar in het hierna volgende wordt gesproken over Aangeslotene wordt daaronder ook de rechtsvoorganger verstaan tenzij anders is vermeld. De einddatum van de verzekering is 1 juni 2014. De verzekering voorziet in een uitkering van f 240.000,- (€ 108.907,-) op de einddatum bij in leven zijn van Consument, of bij zijn eerder overlijden, met recht op een aandeel in de winst. Verzekerd is voorts een uitkering van f 240.000,- (€ 108.907,-) indien Consument voor 1 juni 2014 door een ongeval overlijdt. Consument was een jaarlijkse vaste premie verschuldigd, maar de verzekering is op zeker moment premievrij gemaakt wegens diens arbeidsongeschiktheid.

2.2 In een brief van 17 maart 1983 heeft Aangeslotene aan Consument meegedeeld: 'Wij garanderen u dat, bij in leven zijn van de verzekerde op de einddatum uit hoofde van winstdeling, ten minste f 76.320,- extra wordt uitgekeerd, mits de verzekering ongewijzigd van kracht blijft.'

3. Geschil

3.1 Consument vordert, blijkens een bijlage bij zijn brief van 1 december 2011 en bij het vragenformulier Geschillencommissie Kifid, verhoging van het op de einddatum van de verzekering uit te betalen bedrag met een bedrag van € 52.187,-.

3.2 Deze vordering steunt, kort en zakelijk weergegeven, op de volgende grondslagen.
a. In haar brief van 17 maart 1983 heeft Aangeslotene een bedrag van f 76.320,- (€ 34.632,-) gegarandeerd boven het verzekerde kapitaal. Dit gegarandeerde bedrag wordt nu door haar genegeerd. Zij stelt dat Consument in 1983 slechts een bedrag van € 12.089,- had gespaard. Aangeslotene moet doorbouwen op de brief van 17 maart 1983 en niet van de ingangsdatum van de verzekering af een eigen methodiek van kapitaalopbouw op de bij haar rechtsvoorganger afgesloten polis loslaten. Dat een andere rekenmethodiek werd toegepast is door medewerkers van Aangeslotene bevestigd tijdens een gesprek op 6 oktober 2011 ten kantore van Aangeslotene. Later werd dat schriftelijk echter ontkend.
b. De Ombudsman schreef op 10 augustus 2010: 'De einduitkering exclusief winst is gelijk aan alle spaarpremies plus 4% samengestelde intrest. De einduitkering inclusief winst in enig jaar is gelijk aan alle spaarpremies plus de tot aan dat jaar werkelijke behaalde rendementen plus 4% rente over de nog resterende jaren'. Aangeslotene heeft zich aan dat oordeel niet willen conformeren, stellende dat dit oordeel onjuist is en zij daarvoor niet verantwoordelijk is. Bovendien heeft zij de Ombudsman misleid wat betreft het deel van de premie dat als spaardeel wordt gebruikt.

Als Aangeslotene handelt conform hetgeen hierboven onder a. en b. is aangegeven zal dit voor Consument tot een € 52.187,- hogere einduitkering leiden.

3.3 Aangeslotene heeft, kort en zakelijk weergegeven, de volgende verweren gevoerd.
1. In de brief van 17 maart 1983 is een bedrag aan winstdeling ad f 76.320,- (€ 34.632,-) gegarandeerd. Dit gegarandeerde bedrag is herhaald in nieuwe polisbladen die in 2001 en 2009 aan Consument zijn afgegeven naar aanleiding van wijzigingen van de polis. Consument meent dat hij sinds 1983 recht heeft op het gegarandeerde winstbedrag. Hij kan dat echter in redelijkheid niet aan de brief en de nieuwe polisbladen ontlenen. Gegarandeerd is namelijk dat als de verzekering op de einddatum 1 juni 2014 nog loopt, het uit te keren winstaandeel tenminste f 76.320,- (€ 34.632,-) zal bedragen. Het bedrag was dus niet in 1983 al bijgeschreven op de polis. Inmiddels is het genoemde bedrag achterhaald: zo was tot 1 januari 2012 in totaal al een bedrag van € 60.222,- op de polis bijgeschreven.
2. In de polisvoorwaarden is omtrent de winstbijschrijving onder meer bepaald:
> '(…)
> Het jaarlijks vast te stellen beschikbare aandeel wordt uitsluitend aangewend ter verhoging van de verzekerde bedragen.
> De winstdeling alsmede de vaststelling van de verhogingen en de daarvan afgeleide rechten geschieden volgens de bij (de rechtsvoorganger van Aangeslotene) gebruikelijke methoden.'

De aan Consument ten goede gekomen winstbijschrijvingen zijn steeds geschied volgens de bij de rechtsvoorganger gebruikelijke methode. Deze methode is door Aangeslotene voortgezet. Consument geeft de inhoud van het gesprek van 6 oktober 2011 onjuist weer. Bij deze methode van berekening van de winstbijschrijving wordt de winstbijschrijving in drie stappen berekend. Eerst wordt vastgesteld welke winst beschikbaar is voor winstdeling. Deze winst wordt uitgedrukt in een winstdelingspercentage. Dit percentage wordt vermenigvuldigd met het bedrag van de verzekerde uitkering. De winstdeling wordt als een verhoging van het verzekerde bedrag op de polis bijgeschreven.
Onjuist is dus de veronderstelling van Consument dat het bedrag van f 76.320,- (€ 34.632,-) al in 1983 aan de polis is toegevoegd en oprent tot de einddatum van de verzekering.
3. Inderdaad is een gegarandeerde cumulatieve rente gegeven van 4%, maar dat is over het gedeelte van de premie dat de spaarpremie vormt. Bij de aanvang van de verzekering heeft Aangeslotene berekend hoeveel spaarpremie nodig is om de verzekerde uitkering te kunnen betalen. Daarbij is uitgegaan van deze rente van 4%. Dit rendement ontvangt Consument via een lagere spaarpremie. De spaarpremie wordt niet verhoogd als Aangeslotene minder dan 4% rendement behaalt. Winstdeling komt pas aan de orde als Aangeslotene een rendement behaalt van meer dan 4%.

4. Aangeslotene belegt de spaarpremies met name in vastrentende waarden, zoals obligaties en staatsleningen, en behaalt daarop een rendement. Dit rendement daalt vanaf 1998. De beleggingsresultaten op de kapitaalmarkt verslechterden. Alle beleggers hebben daarmee te maken. De bedrijfsresultaten van Aangeslotene verslechterden daardoor. Dit had weer gevolgen voor de winstbijschrijving op de polis van Consument. In de polisvoorwaarden is daaromtrent bepaald: 'Recht op aandeel in de winst bestaat, voor zover de bedrijfsresultaten dit toelaten. (…)'. De lage winstbijschrijvingen op de verzekering van Consument gedurende de laatste jaren zijn niet veroorzaakt door een fusie of een herberekening van de kapitaal-opbouw bij respectievelijk door Aangeslotene.
Aangeslotene heeft in diverse brieven aan Consument mededeling gedaan over de hoogte van de winstbijschrijvingen. Soms heeft zij daarbij een voorbeeldkapitaal genoemd, van hoe hoog de uitkering zou kunnen worden.

4. Zitting

Ter zitting hebben partijen hun standpunten nader toegelicht.
Consument vordert thans, naar zijn verklaring ter zitting, een bedrag van € 340.882,-.

5. Beoordeling

5.1 In haar brief van 17 maart 1983 heeft Aangeslotene aan Consument meegedeeld hetgeen hierboven onder 2.2 is geciteerd. Aangeslotene heeft terecht het standpunt ingenomen dat hier slechts sprake is van een garantie van het op de einddatum minimaal uit te keren bedrag aan winst (bij in leven zijn van de verzekerde op de einddatum en mits de verzekering ongewijzigd van kracht blijft), en dat geen sprake ervan is dat dit bedrag op 17 maart 1983 reeds bij het verzekerde bedrag was bijgeschreven.

5.2 Daargelaten wat de Ombudsman op 10 augustus 2010 aan Consument heeft geschreven voorziet de door Consument gesloten traditionele levensverzekering op de einddatum in een uitkering van f 240.000,- (€ 108.907,-) bij in leven zijn van Consument, of bij zijn eerder overlijden, met recht op een aandeel in de winst. Consument kan dus op de einddatum een uitkering van minimaal afgerond € 108.907,- tegemoet zien. Het zal meer kunnen zijn door het meeverzekerde recht op aandeel in de winst, in welk geval dit hogere bedrag zal worden uitgekeerd. Consument wist door de aard van deze traditionele garantieverzekering precies welke premie hij moest betalen om de hem gegarandeerde minimumuitkering op de einddatum te ontvangen. Consument heeft deze vaste verhouding tussen de premie en de gegarandeerde minimumuitkering kennelijk voldoende aantrekkelijk gevonden om de overeenkomst aan te gaan. Die acceptatie kan Consument niet ongedaan maken door in deze procedure het standpunt in te nemen dat die tevoren duidelijke en vaste verhouding voor hem gunstiger had moeten zijn.

5.3 Niet is gebleken of aannemelijk geworden dat Aangeslotene de Ombudsman heeft misleid, zoals door Consument is gesteld. Evenmin is gebleken of aannemelijk geworden dat wijzigingen in de vennootschapsstructuur of bedrijfswijzigingen bij Aangeslotene tot een andere methodiek van de winstbijschrijving hebben geleid.

5.4 Verder heeft een onafhankelijk actuaris op verzoek van de Ombudsman Financiële Dienstverlening de polis van Consument doorgerekend. In haar rapport – dat door Consument niet voldoende is weersproken – concludeert de actuaris dat er geen sprake is van onregelmatigheden of van een "kapitaal-gijzeling" (van het kapitaal van Consument). De Commissie onderschrijft de bevindingen van deze actuaris.

5.5 Dit leidt ertoe dat de Commissie de vordering zal afwijzen. Alle overige door partijen ingebrachte stellingen en argumenten kunnen niet tot een ander oordeel leiden en zullen derhalve onbesproken blijven.

6. Beslissing

De Commissie wijst, als bindend advies, de vordering van Consument af.

In artikel 5 van het Reglement van de Commissie van Beroep Financiële Dienstverlening is bepaald in welke gevallen beroep openstaat van beslissingen van de Geschillencommissie Financiële Dienstverlening bij de Commissie van Beroep Financiële Dienstverlening. Daarbij geldt een termijn van zes weken na verzending van deze uitspraak.